

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

ISSN: 2147 - 1037

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Seçimi

Doç. Dr. Aliye Uslu Üstten
Dr. Tayfun Haykır

DOI:10.29299/kefad.2019.20.03.018

Makale Bilgileri

Yükleme:12/05/2019 Düzeltme:28/08/2019 Kabul:21/10/2019

Özet

Dil öğrenmek; kelime ve dil yapılarının öğrenimi yanında kelimelerle kurulan anlam dünyasını tanımak, anlamak ve değerlendirmektir. Bu bağlamda dil öğretiminde kullanılacak metnin seçimi, dil öğretim yaklaşım ve yöntemlerine göre değişmektedir. Günümüzde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanan materyaller ve öğretim yöntemleri, Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni (The Common European Framework of Reference for Language) çerçevesinde A1, A2, B1, B2, C1, C2 seviyelerine göre belirlenen ortak dil ölçütleri esas alınarak düzenlenmektedir. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metninin temel dayanağı, dil öğretiminde dört temel becerinin her seviyede farklı dil işlevlerini geliştirecek biçimde öğretilmesidir. Dil öğretim materyallerinin içeriği ve işlevselliği material seçiminde önemli bir unsurdur. Dolayısıyla programın, hedef kitlenin ilgi ve ihtiyaç durumu, öğretici, hedef kitlenin özellikleri, yöntem, metin gibi birçok ayağı bulunmaktadır. Öğretim yöntem ve metinleri bu unsurlar doğrultusunda hazırlanmalı; konular yakın çevreden uzağa, kolaydan zora, somuttan soyuta doğru verilmelidir. Öğretimin gerçekleştirilmesinde en temel malzeme olan metinlerin seçiminde, metinsellik ölçütlerine ilaveten yabancı dil olarak Türkçe öğretimine dönük metin seçimi ölçütleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak metnin edebî, üretilmiş veya özgül/özgün türlerden hangisi olacağını öğretimde kullanılacak yöntem, hedef kitlenin özellikleri, Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metninde yer alan kazanımlar gibi birçok etkenin belirlediği değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Metin seçimi, Yabancılar Türkçe öğretimi, Dil işlevleri

Sorumlu Yazar : Aliye Uslu Üstten, Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi, Türkiye, e-posta aliyeuslu@gazi.edu.tr, aliyeuslu@yahoo.com , 0000-0002-2937-6154V

Tayfun Haykır, Dr., Gazi Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi, Türkiye, e-posta thaykır@gazi.edu.tr , 0000-0002-3371-2245 1633

Atf için: Uslu Üstten, A. ve Haykır, T. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin seçimi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1633-1652.

Giriş

“Metin” kelimesi TDK’nin Türkçe Sözlüğü’nde: “1. Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü. 2. Basılı veya el yazması parça, tekst.” olarak tanımlanmıştır. Günay’a (2003, s. 35) göre metin, “Başı ve sonu ile kapalı bir yapı oluşturan dilsel göstergelerin art arda geldiği anlamlı yapı olarak tanımlanabilir.” Bir başka ifadeyle metin, hedef kitleye aktarılan konu ile ilgili yazılı cümlelerden oluşan dil bütünüdür. Dilsel açıdan metin, “birbirini izleyen, sıralı ve anlamlı bütünlük oluşturan cümleler dizisidir.” (Günay, 2007, s. 44). Konunun bağlamına uygun olarak belirli bir sıra içinde yazılan bu cümlelerle, metni okuyan kişi yazarın duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışır. Cümlelerde biçimsel olarak karşımıza çıkan nitelik, metinlerde anlamsal boyut kazanır. Yazarın metni yazma amacı, metnin türünü, uzunluğunu ve anlatım biçimini belirler. Bu açıdan okuyucu bilimsel, felsefi, edebî, günlük hayatı anlatan metinler gibi birbirinden farklı özelliklere sahip metinlerle karşılaşır (Güneş, 2013, s. 2).

Bir metni, metin yapan özellikler “metinsellik” veya “metin olma” ölçütleri olarak ele alınır. Metinsellik, bir metnin oluşması için gerekli koşullar veya metin olmayan cümle gruplarından ayırmak için başvurulan ölçütler olarak ele alınır (Toklu, 2009, s. 127). Metinsellik ölçütleri yedi maddede değerlendirilir:

1. Bağdaşıklık: Bağdaşıklık, metnin yüzey yapısındaki bileşenlerin dil bilgisel ilişkilerine dayanır.

2. Tutarlılık: Metindeki bilgilerin belli bir bütünlük içinde zihinde anlam açısından bir şema meydana getirmesidir (Karatay, 2010, s. 375). Bir metnin tutarlı olması; metnin öğelerinin tema, kişi, yer veya olay bakımından tekrarlanması ve temel bir tema çerçevesinde gelişmesine bağlıdır (Günay, 2007, s. 100). Bağdaşıklıktan farklı olarak tutarlılık, anlamsal bağıntı ve bütünlükle ilgilidir.

3. Amaçlılık: Yazma, amaç güdümlü bir süreçtir. Bu süreç içerisinde yazarlar, metni belirledikleri amaçlarına göre üretirler (Ülper ve Uzun, 2009, s. 654).

4. Kabul edilebilirlik: Metinde ifade edilen durum, duygu veya olayın yerel toplumda kabul edilebilir olmasıdır. Bunun için metinde bahsedilen konularla ilgili olarak verilen hükümlerde reddedilecek bir noktanın bulunmaması gerekir (Alan, 1994, s. 179).

5. Bilgilendiricilik: Metnin, okuyucuya yeni bilgiler sunmasıdır. Yeni bilgi içeren her metin okur tarafından farklı ve orijinal kabul edilir.

6. Duruma uygunluk: Metnin konusu, hitap ettiği kitle, ulaşmak istediği amaç ve türü gibi metin öğeleri arasında uyum olmasıdır.

7. Metinler arasılık: Metinler arasılık, bir metnin öncel metinle olan ilişkisi, bağıntısıdır. Bazı yazarlar, metnini oluştururken farkında olmadan veya bilerek başka metinlerden yararlanırlar. Bu durum başka metinlerin transformasyona, dönüşüme uğraması olarak ifade edilir (Aktulum, 2008).

Metin, dil öğretim işlevi açısından düşünüldüğünde hedef kitlede okuma eylemi ile başlayan sürecin estetik düşünme, duygu ve düşüncelerini sözlü ve yazılı olarak doğru, etkili ifade etme becerisini kazandırma ile geliştirilmesine dayanır.

1. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Seçimini Etkileyen Unsurlar

Yabancı dil öğretiminde her metni ders materyali olarak kullanmak mümkün değildir. Metin seçimini belirleyen birtakım unsurlar vardır. Hedef kitle, kazanım, işlenen konu, süre, yöntem ve metnin içeriği metin seçiminde belirleyicidir.

a. Hedef kitle

Yabancılar Türkçe öğretiminde dil yapısı, kültür ve coğrafyadan kaynaklanan birbirinden farklı nitelikte hedef kitleler yer almaktadır: İki dilliler, Türk soylular ve yabancılar. İki dilli olarak gruplandırılan hedef kitle ana dili Türkçe olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarıdır. Türk soylular, Türkiye toprakları dışında yaşayan Türklerin oluşturduğu hedef kitledir. Yabancılar ise Türk dilini ve kültürünü bilmeyenlerden oluşur. Hedef kitlenin özelliklerine göre kullanılacak olan materyaller de farklı özellikler taşımaktadır. Dolayısıyla ana dili Türkçe olanlarla Türkçe bilmeyen yabancılar aynı yöntem ve tekniklerle dil öğretimi yapmak doğru bir yaklaşım değildir.

İki dilli kavramı, ana dili Türkçe ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan ancak başka bir toplumda yaşayan bireyler için kullanılmaktadır. Bu kişiler, hem ana dilini hem de ikinci dili çok iyi bilir ve her iki dili birlikte kullanırlar. İki dillilerle ilgili karşımıza çıkan en önemli sorun; Türk kültürü ile yaşadığı toplumun kültürü arasında kalmış olmaları, bunun sonucu olarak kültür çatışması yaşamalarıdır. İki dilliler Türkiye’de yaşamak, kendi kültürlerine uyum sağlamak ve Türkçe konuşmakta zorluk çekmektedirler. Bu hedef kitleye, Türk kültürünün ve Türk dilinin güzelliğini yeniden kazandıracak metinler seçilmelidir.

Türk soylular, Türkiye sınırları dışında kendi vatanlarında veya başka bir devletin hakimiyeti altında yaşayan Türklerdir. Ruslar; 1926-1930 yılları arasında Arap alfabesini değiştirmiş, önce Latin alfabesine daha sonra 1938-1940 yılları arasında da Kiril alfabesine geçmişlerdir. Bunun sonucu olarak Türk boylarının her birine ayrı birer alfabe kabul ettirmişlerdir (Ercilasun, 1990, s. 9). Doğu Bloğunun yıkılması sonucunda Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullar, Uluslararası Hoca Ahmet Yesevi ve Kırgız Türk Manas Üniversiteleri ve Türkçe Öğretim Merkezleri

kurulmuştur. Bu kurum ve merkezlerde Türk soylulara Türkçe öğretiminde Türk birliği şuurunu güçlendirecek ve tarih bilinci uyandıracak nitelikte metinler esas alınmalıdır (Duman, 2003, s. 152).

Yabancı öğrenci olarak adlandırılan bu grup; Türkçe bilmeyen, Türk dili ve Türkiye ile hiçbir ortak bağı bulunmayan kişilerdir. 1992 yılından bu yana Türkiye’de Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrenciler; 2010 yılında Türkiye Bursları adı altında Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığınca verilen destekle teşvik edilmiştir. Her geçen yıl kendi imkânlarıyla Türkçe öğrenmek için ülkemize gelen öğrenci sayısı artmakla birlikte burslu uluslararası öğrenci sayısında da artış görülmektedir (Gültekin, 2016, s. 400). 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Türkiye’de Türkçe öğrenen uluslararası öğrenci sayısı 100 bin 220’si erkek, 54 bin 285’i kadın olmak üzere toplam 154 bin 505’tir (Yüksek Öğretim Kurumu, 2019).

b. Kazanım

Yabancılar Türkçe öğretiminde metin seçimi yapılırken Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programında (The Common European Framework of Reference for Language) belirtilen dil işlevlerinin ne derece metinlere yansıtıldığı ve bunların kullanım sırasına dikkat edilmelidir. Çerçeve metninin genel yaklaşımı hedef kitlenin yakın çevresinden başlayarak uzak çevreye doğru günlük hayatta karşılaştığı veya karşılaşılabileceği olay ve durumları anlamasını, bu olay ve durumlarla ilgili sorunları çözme becerisini kazandırmaktır. Bu amaçla, Temel Düzey (A1-A2) seviyelerinde günlük yaşamdaki ihtiyaçlarını gidermeye yönelik dil yapıları ve kelimeler metinlerde yer almalıdır. Aynı zamanda hedef dilin kültürünü yansıtacak basit kalıp ifadeler de yer almalıdır. Orta Düzey (B1-B2), öğrencilerin Türk dili ve kültürünü daha iyi anlamaya başladığı ve uzak çevreye açıldığı, olay ve durumlarla ilgili çıkarımda bulunabildiği seviyelerdir. Dolayısıyla buna yönelik dil işlevleri kazandırılmalıdır. İleri Düzey (C1-C2) ise hedef kitlenin dili etkili bir şekilde kullanabildiği ve her türlü metni okuyabildiği varsayılan bir seviyedir. Bu seviyede yaşadığı çevre de dahil olmak üzere dünyadaki olayları kavramaya yönelik kazanımlara yer verilmelidir.

Metin seçiminde hangi türde metne yer verilmiş olursa olsun, dil işlevlerinin verilmiş sırası önemlidir. Otantik metinler kullanıldığında buna göre bir seçim yapılmalı, metin üretileceği durumlarda ise kurgular bu yönde oluşturulmalıdır. Böylece dil öğretiminin hızlı ve etkili olması sağlanacaktır.

c. Konu (içerik)

Dil öğretiminde sınıf içinde metin ve okuyucu arasında etkileşim sağlayan metinler, hedef kitlenin ilgi ve ihtiyaçlarına hitap eden metinlerdir. Bunun için her kültürde ortak olan temel kavramlar seçilmelidir. Konular, yakın çevreden başlayarak “ben”, daha sonra “aile”, toplum ve dünya şeklinde uzak çevreye doğru zenginleştirilmelidir. Hedef kitlenin okunan metindeki yeni bilgileri anlaması, ana dilinde de yeterli düzeyde ön bilgi ve deneyime sahip olmasını gerektirir. Bu nedenle, konular basitten karmaşığa, somuttan soyuta ilkesine göre seçilmelidir. Metinde kullanılan dil yapıları, sarmal bir şekilde önceki metinlerde verilen dil yapılarını kapsayarak ve geliştirecek şekilde verilmelidir.

ç. Uzunluk

Yabancılara Türkçe öğretiminde metinde bulunması gereken kelime sayısına dair bir ölçütten söz etmek mümkün değildir. Türkçenin öğretiminde kullanılacak metinlerdeki kelime sayısına yönelik bilimsel araştırmaların yok denecek kadar az olması ve geneli kapsamaması nedeniyle metin uzunluğunu belirleyecek bir veri bulunmamaktadır. Ancak bu konuyla ilgili dünya genelinde uygulanan PIRLS ve PISA araştırmaları ile Oxford, Cambridge ve Pearson’un dil öğretim kitaplarına bakıldığında PIRLS 2001 araştırmasında 4. sınıf öğrencilerinin okuma-anlama becerilerini ölçmek amacıyla kullanılan metinlerinin uzunluğunun 355-575 kelime arasında olduğu (MEB, 2003); PISA araştırmalarında 15 yaş öğrencilerine uygulanan metinlerin ise 450-1800 kelime arasında olduğu görülmüştür. Bu bilgilerden hareketle A1 seviyesinde kısa diyaloglardan başlayarak A2 seviyesinde 350 kelime, B1 seviyesinde 500, B2 seviyelerinde 750-800 kelimeye çıkılabilir. C1 ve C2 düzeylerinde ise metinler 1000-1500 kelimedenden oluşabilir. Metin uzunluğunu belirlemede kelime sayısı yanında, anlam bütünlüğü ve akıcılık da önemlidir.

d. Yöntem

Yöntem, “öğretmenin yönteme yatkınlığı, zaman ve fiziksel imkânlar, maliyet, öğrenci grubunun büyüklüğü, konunun özelliği ve öğretim sonucunda öğrencide geliştirilmek istenen nitelikler” göz önünde bulundurularak belirlenir. (Küçükahmet, 1997, s. 62-63). Metin seçiminde yöntemi belirleyen asıl unsur öğretimin amacıdır. Daha sonra metnin içeriği ve uzunluğu da yöntemi belirlemede etkilidir. Her yöntemin özellikleri ve uygulama biçimi farklı olduğundan dil öğreticisinin öncelikle yöntemleri iyi bilmesi gerekir.

Yabancı dil öğretiminde yaygın olarak kullanılan yöntemlerin başında dil bilgisi çeviri yöntemi, doğrudan dil yöntemi, işitsel dilsel yöntem, işitsel görsel yöntem ve seçmeli yöntem gelir:

Dil bilgisi çeviri yöntemi, dört temel beceriyi (okuma, dinleme, konuşma ve yazma) ayrı ayrı ele alan bir yöntemdir. Bu yöntemde edebî metinlerdeki kelime ve cümlelerin çevirisi yapılır, metindeki bütün yeni kelimeler ve dil bilgisi kuralları öğretilir (Doğan, 2012, s. 79). Dil bilgisi çeviri yöntemi, edebî metinlerin kullanılması ve konuşma becerisinin geri planda kalması nedeniyle eleştirilen bir yöntemdir.

Doğrudan dil yönteminde, sınıf ortamında sözlü iletişime ağırlık verilir. Konuşma becerisi ve görsel materyallerle başlayan, sonrasında metne geçilen bir yöntemdir. Metinler, günlük hayatta en çok kullanılan kelimelerden oluşur. Dil bilgisi öğretimi dört temel beceriye dahil edilerek öğretilir. Etkileşime dayalı olduğundan etkili bir yöntemdir.

İşitsel-dilsel yöntemle dile ait unsurlar örneklerden hareketle öğretilir. Sözlü anlatım önceliklidir (Demircan, 1990, s. 185). Sadece dinlemeye ağırlık verilen bu yöntemde, bilgiler görsellerle desteklenmediği için öğrencinin öğrendiklerini unutması daha kolaydır.

İşitsel-görsel yöntemin temel amacı, görsel dil malzemelerinin sesle birleştirilerek daha iyi öğrenilmesini sağlamaktır (Demircan, 2007, s. 197). İlk aşamada dinleme ve konuşma becerilerine, sonra okuma ve yazmaya yer verilir. Sunum, açıklama, tekrarlama ve aktarma basamakları uygulanır (Güneş, 2011, s. 132).

Gelişen teknoloji ve değişen ihtiyaçlarla birlikte yeni yöntem arayışları da ortaya çıkmıştır. Seçmeli yöntemin amacı, birden fazla yöntemi bir arada kullanarak ihtiyaca cevap vermektir. Seçmeli yöntem, eski ve modern yöntemleri bir arada etkili bir şekilde uygulamayı esas aldığından daha fazla uygulanmaktadır.

2. Dil öğretiminde Yaklaşımlar ve Metin Seçimi

Dil öğretiminde temel becerilerin kazandırılmasında ve geliştirilmesinde en önemli malzeme metindir. Geçmişten günümüze birçok dil öğretim yaklaşımı benimsenmiştir. Bu yaklaşımların her biri farklı türde metinleri esas almıştır.

a. Geleneksel yaklaşım ve edebî metinler

Geleneksel yaklaşımda dil öğretim aracı olarak edebî metinler tercih edilmektedir. Edebî metin, okuyucuda hayranlık uyandıran sanat değeri taşıyan metinlerdir. Edebî metinler, Türkçenin güzel ve etkili örneklerini gösteren ve bu nedenle hedef kitleye doğru ve etkili Türkçe öğretebilmek için öğretiminde kullanılması gereken metinler arasındadır. "Dil bilgisi, kelime ve kültür"ü esas alan geleneksel yaklaşımda dili iyi kullanmanın şartı, dilin kurallarını iyi bilmektir. Bu amaçla, dil bilgisi öğretimine öncelik verilir. Kelime öğretiminin temel amacı da ilk öğretilmesi gereken öğelerin kelime olduğu görüşünden kaynaklanır. Kurallar ve kelimelerin ardından dil-kültür ilişkisi kurularak dilin

mantığı ve kültürü öğretilir. Edebiyat, tarih, coğrafya, genel kültür konularını içeren metinlerle hem dilin kuralları hem de dilin kültürü verilir (Güneş, 2013, s. 3-4). Edebî metinlerde aynı zamanda kelimeler, yazarın amacına ve dili kullanımına bağlı olarak mecazlarla yeni anlamlar kazanır. Bu nedenle hedef kitlenin konuyla ilgili ön bilgiye ve söz varlığına sahip olması gerekir. Şiir, masal, hikâye, roman, tiyatro gibi kurmaca edebî metinler, aynı zamanda hedef kitlenin öğrendiği dilin kültürüne uyum sağlamasında da etkilidir.

Ancak edebî metinler belirli bir dil seviyesi ve kültür gerektirdiği için ileri düzey Türkçe öğretiminde bu metinlerden yararlanılması daha uygundur.

b. Davranışçı yaklaşım ve üretilmiş metinler

Davranışçı yaklaşıma göre dil taklit ve ezberleme yoluyla öğretilir. Davranışçı yaklaşımda, dil davranış olarak değerlendirildiğinden üretilmiş metinler kullanılır. Üretilmiş metinleri tercih etmedeki amaç, hedef kitlenin ihtiyacını karşılamak ve dili hızlı bir şekilde öğrenmelerini sağlamaktır. Bu metinler, kelimelerin günlük hayattaki kullanımlarıyla verildiği; kurmacadan uzak, basit anlatımlı metinlerdir. Edebî metinlerde gerekli olan ön bilgiye ihtiyaç duyulmaması ve bir durumu veya olayı anlatması bakımından öğrenciler açısından da daha kolay anlaşılacaktır. Üretilmiş metinler, kitap yazarları ve hedef kitleyi yakından tanıyan öğreticiler tarafından da yazılır. Öğrencilerin seviyesi ilerledikçe üretilmiş metinlerle birlikte edebî metinler de kullanılabilir.

c. Bilişsel yaklaşım ve özel/özgün metinler

Bilişsel yaklaşıma göre dil öğretiminde konuya ve temaya uygun özel ve özgün metinler kullanılmalıdır. Bilişsel yaklaşımda iletişim kurmak önceliklidir. Bu nedenle öğrencilerin algılama, kavrama, çıkarımda bulunma becerileri ile okuma ve dinleme becerilerinin gelişimi de göz önünde bulundurulmaktadır. Özel ve özgün metinler; afişler, broşürler, yemek tarifleri, haritalar, mektuplar, gazete yazıları gibi metinlerdir. Bu yaklaşımın eleştirilen tarafı, kalıp ifadelerin öğretimine ağırlık verilmesidir.

Neurer, metinleri genel olarak üç grupta inceler (Neurer, 1984'ten akt: Dilek, 1995, s. 12):

- a. Kullanım işlevli
- b. Bilgi iletici
- c. Yazınsal metinler

Kullanım işlevli metinler, hedef kitlenin derste öğrendiklerini günlük hayatında uygulayabilmesini sağlayan metinlerdir. Bu metinlerle hedef kitlenin günlük hayatta karşılaşılan

durumları, sorunları anlaması ve bunlara yönelik çözümleri doğru ifade etmesi amaçlanır. Bu aşamada ilanlar, resmi yazılar, haritalar, kullanım kılavuzları gibi metinler tercih edilir.

Bilgi iletici metinler, hedef kitlenin bilgiyi anlama, değerlendirme ve yorumlama becerilerinin geliştirilmesinde kullanılır. Bu metinler; öğrencinin genel ve kültürel bilgisini artırma, bakış açısını genişletme, karşılaştırma yapma ve öğrendiklerini günlük hayatta da uygulayabilmesini sağlama gibi işlevleri gerçekleştirir (Tapan, 1989, s. 187). Bilgi iletici metinler; sözlük, ansiklopedi, haber yazıları, makale, söyleşi gibi bilgi ve yoruma dayalı metinlerden oluşur.

Yazınsal metinler ise hedef dil ile hedef kültürün de öğretilmesini sağlar. Dolayısıyla okurun metinle iletişime geçtiği, aynı zamanda kültür taşıyıcılığı yapan metinlerdir. Aytaç (1995, s. 51), okurun hayat bilgilerini yalnızca kendi deneyimlerinden ziyade, okuduğu yazınsal metinlerden de edinilebileceğini belirtmektedir. Okuyucunun ön bilgiye sahip olmasını gerektiren bu metinler, ileri düzeyde kullanılacak metinlerdir.

Sonuç

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin seçimi değerlendirilmiştir. Türkçe öğretiminde metin seçimine ilişkin ölçütler ve göz önünde bulundurulması gereken etkenler dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin seçimini etkileyen değişkenler bulunmaktadır. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni (2018) dil öğrencilerin kişisel, kamusal, mesleki ve eğitimsel alanlarda karşılaşabilecekleri metin biçimlerini şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. Kişisel alanla ilgili metinler: Garanti belgeleri, yemek tarifleri, eğitici metinler, roman ve dergiler, gazeteler, broşürler, kişisel mektuplar, kaydedilmiş konuşma metinleri,
2. Kamusal alanla ilgili metinler: Resmî duyurular ve notlar, el ilanı, duvar yazıları, biletler, tarifeler, duyurular, sözleşmeler, menüler,
3. Mesleki alanla ilgili metinler: İşaretler, kartvizitler, iş mektupları, raporlar, eğitici kılavuzlar, reklamlar, etiketler ve paketlerdeki yazılar, iş tanıtımları,
4. Eğitim alanıyla ilgili metinler: Ders kitapları, okuma kitapları, tahtaya yazılmış metinler, bilgisayar ile sunulan metinler, video ile sunulan metinler, gazete makaleleri, sözlükler.

Yukarıdaki sınıflamada dil öğrencinin içinde bulunduğu fiziksel konum, ilgili kurumlar, kişiler, nesnelere, olaylar ve etkinliklerin dikkate alındığı söylenebilir.

Günümüzde Türkçe öğretiminde çeşitli yaklaşımlardan faydalanılmakta ve gelişen teknoloji ile birlikte farklı metin türlerinden yararlanılmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde başlangıç seviyesinde özel metinler kullanılırken ileri seviyelerde üretilmiş metinler ve edebî metinler

tercih edilmektedir. Metin seçiminde önemli olan; metin çeşitlerinin yabancı dil öğrenimi sürecinde doğru seviyede ve ilgili temada kullanılmasıdır. Yabancı dil öğretimi ve öğrenimi sadece sınıf ortamında gerçekleştirilen bir eylem değildir. Bu nedenle yabancı dil öğrencilerinin karşılaştıkları metinler sınıf ortamı ve ders materyalleri ile sınırlanmamalı, öğrencilere farklı ortamlarda değişik metinlerle buluşma imkânı verilmelidir.

Kaynakça

- Alan, Y. (1994). *Lisan ve insan*. İzmir: T.Ö.V. Yayınları.
- Aytaç, G. (1995). *Edebiyat üzerine, Littera edebiyat yazıları*. Ankara: Ürün Yayınları
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Ekin Eğitim Yayıncılık.
- Demircan, Ö. (2005). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Dilek, İ. (1995). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metinlerle çalışma yolları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, İstanbul.
- Doğan, C. (2012). *Sistemik yabancı dil öğretim yaklaşımı ve yöntemleri*. İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Duman, A. (2003). Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretiminde metin seçimi. *TÜBAR*, XIII, 151-154.
- Ercilasun, A. B. (1990). Türk dilinin dünü bugünü geleceği. *Türk Kültürü*, 321, 9.
- Gültekin, İ. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yardımcı okuma kitaplarından ve metinlerinden yararlanma. *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem ve Uygulamalar*, Yunus Emre Enstitüsü, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- Günay, D. V. (2007). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Güneş, F. (2011). Dil öğretim yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15): 123-148.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 1-12.
- Karatay, H. (2010). Bağdaşıklık araçlarını kullanma düzeyi ile tutarlı metin yazma arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (13): 373-385.
- Küçükahmet, L. (1997). *Eğitim programları öğretim, öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- MEB (2003). *PIRLS 2001 uluslararası okuma becerileri gelişim projesi ulusal raporu*. Haziran, Ankara: MEB Yayınları.

Tapan, N. (1989). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde özgün metinlerin işlevi. *Dilbilim Dergisi*, VIII, 183-192, İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Toklu, O. (2009). *Dilbilimine giriş*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Ülper, H., Uzun, L. (2009). Bilişsel süreç modeline göre hazırlanan yazma öğretimi izlencesinin öğrenci başarısına etkisi, *İlköğretim Online* , 8 (3): 651-665.

Yüksek Öğretim Kurumu (2019). Yüksek Öğretim Kurumu istatistikleri. 15 Nisan2019 tarihinde <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden indirilmiştir.

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran University Journal of Kırşehir Education Faculty

ISSN: 2147 - 1037

Text Selection in Teaching Turkish as a Foreign Language

Doç. Dr. Aliye Uslu Üstten
Dr. Tayfun Haykır

DOI:10.29299/kefad.2019.20.03.018

Article Information

Received:12/05/2019 Revised:28/08/2019 Accepted:21/10/2019

Abstract

Learning language is to recognize, understand and evaluate the world of meaning established by words as well as the learning of words and language structures. Nowadays, the materials and teaching methods prepared for teaching Turkish as a foreign language are arranged according to common language criteria determined according to A1, A2, B1, B2, C1, C2 levels within the framework of Common European Framework of Reference for Language. The basis of the Common European Framework of Reference for Languages is the teaching of the four basic skills in language teaching in a way to develop different language functions at all levels. The content and functionality of language teaching materials is also an important element in material selection. Therefore, the program has many pillars such as the status and interest of the target audience, the instructor, the characteristics of the target audience, the method and the text. Teaching methods and texts should be prepared according to these elements; subjects should be given away from the immediate surroundings, from easy to difficult, from concrete to abstract. In this study, it has been evaluated that many factors such as the method to be used in teaching, the characteristics of the target audience and the gains in the Common Framework Text of European Languages Teaching determine which text will be used in teaching Turkish as a foreign language.

Keywords: Text selection, Teaching Turkish to foreigners, Language functions.

Corresponding Author: Aliye Uslu Üstten, Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi, Türkiye, e-posta aliyeuslu@gazi.edu.tr, aliyeuslu@yahoo.com, 0000-0002-2937-6154V

Tayfun Haykır, Dr., Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi, Türkiye, e-posta thaykir@gazi.edu.tr, 0000-0002-3371-2245 1643

Introduction

The word “text” in the Turkish Dictionary of TDK: “1. The whole of words that form a writing with form, expression and punctuation features. 2. The printed or manuscript is defined as text. According to Günay (2003, p. 35), “the text can be defined as the meaningful structure in which the linguistic signs forming a closed structure with its beginning and end come consecutively.” In other words, the text is the language consisting of written sentences related to the subject transferred to the target audience. From a linguistic point of view, “the text is a series of sentences that form consecutive, meaningful and integral whole”. (Günay, 2007, p. 44). With these sentences written in a certain order in accordance with the context of the subject, the person who reads the text tries to understand the feelings and thoughts of the author. The form that we encounter formally in sentences, gains a semantic dimension in the texts. The author's purpose of writing the text determines the type, length and narrative style of the text. In this respect, the reader encounters texts with different characteristics such as scientific, philosophical, literary and daily life texts (Güneş, 2013, p. 2).

Properties that make a text a text are treated as criteria for “textuality” or “text”. Textuality is considered as the conditions required for the formation of a text or criteria used to differentiate it from non-text sentence groups (Toklu, 2009, p. 127). Textuality criteria are evaluated in seven items:

1. Coherence: Coherence is based on the grammatical relations of the components in the surface structure of the text.

2. Consistency: The consistency is the information in the text in a certain integrity of the mind in terms of forming a schema (Karatay, 2010, p. 375). Consistency of a text depends on the repetition of the elements of the text in terms of theme, person, place or event and the development of a basic theme (Günay, 2007, p. 100). Unlike cohesion, consistency is related to semantic correlation and integrity.

3. Purposefulness: Writing is a goal-guided process. In this process, the authors produce the text according to the objectives they determine (Ülper and Uzun, 2009, p. 654).

4. Acceptability: The condition, emotion or event expressed in the text is acceptable in the local community. For this, there should be no point to reject in the provisions given in the text related to the issues mentioned in the text (Alan, 1994, p. 179).

5. Informative: The text presents new information to the reader. Each text containing new information is considered different and original by the reader.

6. Conformity to the situation: The subject of the text is the harmony between the text elements such as the audience they are addressing, the purpose and the type they want to reach.

7. Intertextuality: Intertextuality is the relationship between a text and a predecessor. Some authors use other texts unintentionally or intentionally when creating their text. This situation is expressed as transformation of other texts (Aktulum, 2008).

When the text is considered in terms of language teaching function, the process which starts with reading action in the target audience is based on the development of aesthetic thinking, the ability to express emotions and thoughts verbally and in writing accurately and effectively.

1. Factors Affecting Text Selection in Foreign Language Teaching

It is not possible to use every text as a course material in foreign language teaching. There are some elements that determine the choice of text. Target audience, acquisition, subject, duration, method and content of the text are decisive in text selection.

a. Target group

In teaching Turkish to foreigners, there are different target groups originating from language structure, culture and geography: bilingual, Turkish origin foreigners and foreigners. Bilingual grouped as the target audience of who are Turkish citizens of the Republic of Turkey. Turkish origin foreigners are living outside the territory of the Turks form the target audience. Foreigners are those who do not know the Turkish language and culture. The materials to be used according to the characteristics of the target audience should also have different characteristics. Therefore, it is not the right approach to teach language to those who are native speakers of Turkish and those who do not speak Turkish with the same methods and techniques.

The bilingual concept is used for individuals who are Turkish citizens but living in another community. They know both the mother tongue and the second language very well and use both languages together. The most important problem is faced regarding bilingualism is they are caught between the Turkish culture and the culture of the society they live in. As a result, they experience a cultural conflict. They also have difficulties in living in Turkey, adapting to their culture and speak Turkish. Texts that will bring this target audience the beauty of Turkish culture and Turkish language should be selected.

Turkish origin foreigners are the Turks who live outside the borders of Turkey or in their homeland but under the sovereignty of another state. The Russians changed the Arabic alphabet from 1926 to 1930, first to the Latin alphabet and then to the Cyrillic alphabet from 1938 to 1940. As a result of this, each of the Turkish tribes adopted a separate alphabet (Ercilasun, 1990, p. 9). As a result of the collapse of the Eastern Bloc, schools affiliated to the Ministry of National Education, International Hoca Ahmet Yesevi and Kyrgyz Turk Manas Universities and Turkish Teaching Centers were

established in the Central Asian Turkish Republics. In these institutions and centers, texts that will strengthen the consciousness of Turkish unity and raise awareness of history should be taken as basis in teaching Turkish to Turkish origin foreigners (Duman, 2003, p. 152).

This group who is called foreign students, with no common bond Turkish language and Turkey does not know Turkish. Since 1992 foreign students who learn Turkish in Turkey in 2010 under the name of Turkey Scholarships Abroad, have been encouraged with support of Presidency for Turks Abroad and Related Communities. Although the number of students coming to our country to learn Turkish with their own financial opportunity increases every year, there is an increase in the number of international students with scholarship (Gültekin, 2016, p. 400). 2018-2019 academic year, the number of international students learning Turkish in Turkey were 154.505 (Higher Education Authority, 2019).

b. Learning outcome

When choosing text in teaching Turkish to foreigners, attention should be paid to the extent to which language functions are reflected in the texts and their order of use. The general approach of the framework text is to understand the events and situations in the daily life starting from the immediate environment to the distant environment and to gain the ability to solve the problems related to these events and situations. For this purpose, in order to meet the needs of everyday life language structures and words should be included in the text of basic level (A1-A2). It should also include simple stereotypes that reflect the culture of the target language. Intermediate Level (B1-B2) is the level in which students begin to understand Turkish language and culture better and open up to the distant environment and make inferences about events and situations. Therefore, language functions should be gained for this purpose. Advanced (C1-C2) is the level where the target audience can use the language effectively and read all kinds of text. At this level, learning outcomes such as understanding the world events, including the environment in which they live should be given.

No matter what type of text is included in the text selection, the order in which the language functions are given is important. When authentic texts are used, a selection should be made accordingly, and fictions should be created in this direction when text is produced. This will ensure that language teaching is fast and effective.

c. Subject (content)

In language teaching, texts that enable interaction between the text and the reader in the classroom are the texts that address the interests and needs of the target audience. For this, the basic concepts common to each culture should be chosen. The subjects should be enriched from the immediate environment to the distant environment in the form of "I", then "family", "society" and

“the world”. The target audience's understanding of the new information in the text requires sufficient knowledge and experience in their mother tongue. Therefore, subjects should be chosen according to the principle from simple to complex, from concrete to abstract. The language structures used in the text should be given in a spiral manner, covering and developing the language structures given in the previous texts.

d. Length

In teaching Turkish to foreigners, it is not possible to mention a criterion about the number of words that should be in the text. There is no data to determine the length of the text, since scientific research on the number of words in the texts to be used in teaching Turkish is almost non-existent and does not cover the general. However, when PIRLS and PISA researches are conducted worldwide and the language teaching books of Oxford, Cambridge and Pearson are examined, the length of the texts used to measure reading-comprehension skills of 4th grade students is between 355-575 words (MEB, 2003). In PISA research, the texts applied to 15-year-old students were found to be between 450-1800 words. Starting from the short dialogues at A1 level, 350 words can be reached at A2 level, 500 words at B1 level and 750-800 words at B2 level. At the C1 and C2 levels, texts can be composed of 1000-1500 words. In addition to the number of words, the integrity of meaning and fluency are also important in determining the length of the text.

d. Method

The method is determined by taking into consideration the “teacher's propensity to the method, time and physical facilities, cost, size of the student group, the nature of the subject, and the qualifications that the student wants to develop as a result of teaching”. (Küçükahmet, 1997, p. 62-63). The main determinant of the method of text selection is the aim of the teaching. The content and length of the text are then effective in determining the method. Since the characteristics and the way of application of each method are different, the language teacher should first know the methods well.

The most widely used methods in foreign language teaching are grammar translation method, direct language method, auditory linguistic method, auditory visual method and elective method: Grammar translation method deals with four basic skills (reading, listening, speaking and writing) separately. In this method, the words and sentences in literary texts are translated and all new words and grammar rules are taught (Doğan, 2012, p. 79). Grammar translation method is criticized for the use of literary texts and speaking skills.

In the direct language method, oral communication is emphasized in the classroom environment. It is a method that starts with speaking skills and visual materials and then passes to the

text. The texts consist of the most commonly used words in daily life. Grammar teaching is taught by including four basic skills. It is an effective method because it is based on interaction.

Auditory-linguistic method is taught from the examples of language elements. Oral expression has priority (Demircan, 1990, p. 185). In this method, which focuses only on listening, it is easier for the student to forget what he/she has learned because the information is not supported by visuals.

The main purpose of the auditory-visual method is to provide better learning of visual language materials by combining them with sound (Demircan, 2007, p. 197). In the first stage, listening and speaking skills and then reading and writing are included. Presentation, explanation, repetition and transfer steps are applied (Güneş, 2011, p. 132).

With the developing technology and changing needs, the search for new methods emerged. The aim of the elective method is to meet the need by using more than one method together. The elective method is applied more often because it aims applying the old and modern methods together effectively.

2. Approaches in language teaching and text selection

The most important material in the acquisition and development of basic skills in language teaching is the text. Many language teaching approaches have been adopted from past to present. Each of these approaches is based on different types of texts.

a. Traditional approach and literary texts

In the traditional approach, literary texts are preferred as a language teaching tool. Literary text is an art that has fascinated readers. Literary texts are among the texts that show good and effective examples of Turkish and therefore should be used in teaching in order to teach correct and effective Turkish to the target audience. In the traditional approach based on “grammar, vocabulary and culture”, the condition of using the language effectively is to know the rules of language well. For this purpose, grammar teaching is given priority. The main purpose of vocabulary teaching is that the first elements to be taught are vocabulary. After the rules and words, the logic and culture of language are taught by establishing a language-culture relationship. Literature, history, geography, general culture and the culture of the language is given with texts containing the subjects of the language (Güneş, 2013, p. 3-4). In literary texts, words also acquire new meanings with metaphors depending on the author's purpose and use of language. Therefore, the target audience should have prior knowledge and vocabulary. Fictional literary texts such as poetry, fairy tales, stories, novels and theaters are also effective in adapting to the culture of the language the target audience learns.

However, since literary texts require a certain level of language and culture, it is more appropriate to use these texts in advanced Turkish teaching.

b. Behavioral approach and produced texts

According to the behavioral approach, language is taught through imitation and memorization. In the behavioral approach, the texts produced are used as language is evaluated as behavior. The aim of choosing the texts produced is to meet the needs of the target audience and enable them to learn the language quickly. These texts, the words used in daily life; away from fiction, simple narrative texts. It is also easier for students to understand the fact that there is no need for prior knowledge in literary texts and that they describe a situation or event. Produced texts are also written by book authors and instructors who are familiar with the target audience. Literary texts can be used along with the texts produced as students progress.

c. Cognitive approach and specific/original texts

According to the cognitive approach, specific and original texts appropriate to the subject and theme should be used in language teaching. In the cognitive approach, communication takes priority. For this reason, students' perception, comprehension, inference skills and reading and listening skills are also considered. Special and original texts; banners, brochures, recipes, maps, letters, newspaper articles. The critical side of this approach is the emphasis on the teaching of stereotypes.

Neurer examines the texts in three groups in general (Neurer, cited in 1984: Dilek, 1995, p. 12):

a. Multifunctional

b. Information forwarder

c. Literary texts

Functional texts are the texts that enable the target audience to apply what they learn in their daily life. With these texts, it is aimed for the target audience to understand the situations and problems encountered in daily life and to express the solutions towards them. At this stage, advertisements, official texts, maps, user manuals, texts are preferred.

Transmitting texts are used to improve the understanding, evaluation and interpretation skills of the target audience. These texts perform functions such as increasing the general and cultural knowledge of the learner, extending the perspective, making comparisons and enabling them to apply what they learn in daily life (Tapan, 1989, p. 187). Transmitting texts are dictionary, encyclopedia, news articles, articles, interviews and information-based texts.

Literary texts also provide the target language and target culture to be taught. Therefore, the texts in which the reader communicates with the text are cultural texts. Aytaç (1995, p. 51) states that the reader's life knowledge can be obtained not only from his own experiences but also from the literary texts he read. These texts, which require the reader to have prior knowledge, are texts that can be used at an advanced level.

Conclusion

In this study, the choice of text in teaching Turkish as a foreign language was evaluated. Apart from the criteria and factors that should be taken into consideration, there are variables affecting the choice of text in teaching Turkish as a foreign language. The Common Framework Text on Teaching European Languages (2018) classifies the forms of text that language learners may encounter in personal, public, professional and educational fields:

1. Texts related to the personal field: Guarantee documents, recipes, educational texts, novels and magazines, newspapers, brochures, personal letters, recorded speech texts,

2. Texts related to public space: Official announcements and notes, flyers, graffiti, tickets, tariffs, announcements, contracts, menus,

3. Texts related to the professional field: Signs, business cards, business letters, reports, educational guides, advertisements, labels and articles in packages, business presentations,

4. Texts related to the field of education: Textbooks, reading books, texts written on blackboard, texts presented by computer, texts presented by video, newspaper articles, dictionaries.

In the above classification, it can be said that the physical language environment of the learner, related institutions, people, objects, events and activities are taken into consideration.

Today, various approaches are used in teaching Turkish and different text types are used with developing technology. While teaching Turkish as a foreign language, special texts are used at the beginner level, while literary texts are preferred advanced levels. The use of text types at the correct level and related theme in the process of learning a foreign language is the most important issue in the selection of text. Foreign language teaching and learning is not only an action in the classroom. Therefore, the texts encountered by foreign language learners should not be limited to the classroom environment and course materials, and learners should be given the opportunity to meet different texts in different environments.

References

- Alan, Y. (1994). *Lisan ve insan*. İzmir: T.Ö.V. Yayınları.
- Aytaç, G. (1995). *Edebiyat üzerine, Littera edebiyat yazıları*. Ankara: Ürün Yayınları
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Ekin Eğitim Yayıncılık.
- Demircan, Ö. (2005). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Dilek, İ. (1995). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metinlerle çalışma yolları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, İstanbul.
- Doğan, C. (2012). *Sistemik yabancı dil öğretim yaklaşımı ve yöntemleri*. İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Duman, A. (2003). Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretiminde metin seçimi. *TÜBAR*, XIII, 151-154.
- Ercilasun, A. B. (1990). Türk dilinin dünü bugünü geleceği. *Türk Kültürü*, 321, 9.
- Gültekin, İ. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yardımcı okuma kitaplarından ve metinlerinden yararlanma. *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem ve Uygulamalar*, Yunus Emre Enstitüsü, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- Günay, D. V. (2007). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Güneş, F. (2011). Dil öğretim yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15): 123-148.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 1-12.
- Karatay, H. (2010). Bağdaşıklık araçlarını kullanma düzeyi ile tutarlı metin yazma arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (13): 373-385.
- Küçükahmet, L. (1997). *Eğitim programları öğretim, öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- MEB (2003). *PIRLS 2001 uluslararası okuma becerileri gelişim projesi ulusal raporu*. Haziran, Ankara: MEB Yayınları.
- Tapan, N. (1989). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde özgün metinlerin işlevi. *Dilbilim Dergisi*, VIII, 183-192, İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Toklu, O. (2009). *Dilbilimine giriş*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Ülper, H., Uzun, L. (2009). Bilişsel süreç modeline göre hazırlanan yazma öğretimi izlencesinin öğrenci başarısına etkisi, *İlköğretim Online* , 8 (3): 651-665.

Yüksek Öğretim Kurumu (2019). Yüksek Öğretim Kurumu istatistikleri. It has been accessed on December 15th, 2019 from <https://istatistik.yok.gov.tr/> web site.